CABINET CYNGOR GWYNEDD

Dyddiad y cyfarfod:	**10 Tachwedd 2026**
Aelod Cabinet:	**Y Cynghorydd Craig ab Iago**
Swyddog Cyswllt:	**Bethan Richardson, Rheolwr Rhaglen Newid Hinsawdd**
Teitl yr Eitem:	**Adroddiad Blynyddol 2025/26 Cynllun Argyfwng Hinsawdd a Natur**

Adroddiad i gyfarfod Cabinet Cyngor Gwynedd

---

1. Y penderfyniad a geisir

i. Bod y Cabinet yn ystyried ac yn cymeradwyo Adroddiad Blynyddol 2025/26 Cynllun Argyfwng Hinsawdd a Natur Cyngor Gwynedd.

---

2. Y Rheswm Dros yr Angen am Benderfyniad

i. Mae Cyngor Gwynedd wedi cyhoeddi datganiad argyfwng hinsawdd fis Mawrth 2019 ac yn sgil hynny fe gyhoeddwyd y Cynllun-Argyfwng-Hinsawdd-a-Natur.pdf (llyw.cymru) 2022/23-2029/30 (CAHN) fis Mawrth 2022. Yn ystod 2025 fe gynhaliwyd ymgynghoriad cyhoeddus er mwyn adolygu'r cynllun, ac fe arweiniodd hynny at greu diweddariad o'r cynllun (fersiwn 2) a gafodd ei gymeradwyo gan Gabinet y Cyngor fis Gorffennaf 2026. Er hynny, mae'r adroddiad blynyddol hwn yn asesu'r cynnydd ar y cynllun gwreiddiol a gyhoeddwyd Mawrth 2022.

ii. Mae'r CAHN yn un o'r prosiectau o fewn pennawd Gwynedd Werdd yng Nghynllun Cyngor Gwynedd 2023-2028, ac felly'n un o'n blaenoriaethau strategol.

iii. Mae adroddiadau blynyddol ar gynnydd y CAHN wedi eu cyhoeddi ar wefan y Cyngor ers 2022/23 yn dilyn cymeradwyaeth gan y Cabinet.

iv. Mae llawer o'r gwaith sy'n cael ei ddisgrifio yn yr adroddiad blynyddol hwn eisoes wedi ei graffu gan y Bwrdd Hinsawdd a Natur a thrwy drefniadau herio perfformiad mewnol y Cyngor, ond mae'r adroddiad blynyddol yn dod â'r holl wybodaeth at ei gilydd am y tro cyntaf.

v. Trafodwyd fersiwn drafft o'r Adroddiad Blynyddol mewn cyfarfod o Bwyllgor Craffu Cymunedau Cyngor Gwynedd ar 1 Hydref, ac mae sylwadau'r pwyllgor wedi eu crynhoi yn 5. isod.

vi. Gan ddilyn yr un drefn â blynyddoedd blaenorol, dyma gyfle i'r Cabinet benderfynu os ydynt yn fodlon bod yr Adroddiad Blynyddol yn Atodiad 1 yn rhoi darlun cywir a chytbwys a'i peidio o'r gwaith a gyflawnwyd yn ystod 2025/26 er mwyn cyrraedd uchelgais y Cynllun Argyfwng Hinsawdd a Natur (CAHN).

vii. Yn ôl Adran 6 o Ddeddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016 mae gan awdurdodau cyhoeddus sy'n gweithredu yng Nghymru ddyletswydd i gynnal ac i wella bioamrywiaeth ac i annog cryfder ecosystemau. Rydym yn adrodd ar y cynnydd yn erbyn 'dyletswydd Adran 6' o fewn Adroddiad Blynyddol Cynllun Argyfwng Hinsawdd a Natur 2025/26

viii. Gall y Cabinet hefyd gynnig sylwadau ac arweiniad ar drywydd gwaith y Cynllun Argyfwng Hinsawdd a Natur i'r dyfodol.

3. Cefndir

i. Mae'r Cynllun Argyfwng Hinsawdd a Natur (y Cynllun) yn amlinellu sut y byddwn fel Cyngor yn addasu ein ffordd o weithio ac o ddarparu gwasanaethau er mwyn lleihau ein allyriadau carbon a chynyddu capasiti amsugno carbon. Mae'n cynnig enghreifftiau o brosiectau y byddwn yn eu dilyn, eu costau amlinellol a'r amserlen er mwyn cyflawni.

ii. Hon yw'r bedwaredd flwyddyn hefyd i ni, fel y rhan fwyaf o sefydliadau cyhoeddus eraill yng Nghymru, gyflwyno data am ein lefelau allyriadau ac amsugno carbon i Wasanaeth Ynni Llywodraeth Cymru. Gosodir canllawiau clir ar ba ddata sydd angen ei gasglu, ac mae hynny'n sicrhau cywirdeb a chysondeb rhwng sefydliadau.

iii. Rydym yn mesur ein allyriadau carbon ar draws y categorïau canlynol: adeiladau ac ynni; goleuadau stryd; fflyd ac offer; teithio busnes; cymudo staff; gweithio o gartref; gwastraff; caffael nwyddau a gwasanaethau. Rydym hefyd yn mesur lefelau amsugno carbon yn y tiroedd sy'n berchen i'r Cyngor.

iv. Mae angen i ni gasglu data am y carbon sy'n deillio o'n prosesau caffael, ond mae'r fethodoleg bresennol yn seiliedig ar fesur yn ôl gwariant ariannol yn unig. Yn syml, po fwyaf yr ydym yn ei wario, po fwyaf yw'r allyriadau. Oherwydd y gall hyn greu darlun amherffaith o'r gwir sefyllfa mae'r Adroddiad Blynyddol yn nodi dau set o ddata gwahanol – gyda chaffael a heb ddata caffael.

v. Mae data carbon Cyngor Gwynedd ar gyfer 2025/26 wedi ei gyflwyno i Lywodraeth Cymru erbyn 14 Medi, ac mae'r wybodaeth yn yr Adroddiad Blynyddol yn seiliedig ar yr hyn a gyflwynwyd. Mae hi'n rhy gynnar i ni dderbyn sylwadau yn ôl gan y Llywodraeth, ond roedd yr wybodaeth yn gywir hyd eithaf ein gallu.

vi. Ar sail y data hwn rydym yn gwybod faint yw'r 'bwlch i sero net' ac felly faint yn rhagor o waith sydd o'n blaenau os ydym am gyrraedd ein targed.

4. Prif Faterion

i. Mae pennod 5 yr Adroddiad Blynyddol yn rhoi gwybodaeth am y lefelau o allyriadau ac amsugno carbon yr oedd y Cyngor yn gyfrifol amdanynt, ac am y ffigwr holl-bwysig, sef y bwlch sy'n weddill er mwyn cyrraedd sero net.

ii. Mae'r allyriadau carbon o'n prosesau caffael yn seiliedig ar wariant yn unig ar hyn bryd, a gall hyn greu darlun camarweiniol o wir effaith ein gwariant ar yr hinsawdd. Yn syml, po fwyaf yr ydym yn ei wario po fwyaf yw'r allyriadau. O'r herwydd rydym yn cyflwyno dau set o ddata ym mhob pennod, sef 'gan gynnwys caffael' a 'heb gynnwys caffael'.

iii. Roedd cyfanswm allyriadau carbon Cyngor Gwynedd yn 2025/26, gan gynnwys caffael, wedi gostwng 8% ers blwyddyn waelodlin 2019/20 a gostwng 11% ers 2024/25.

iv. Roedd cyfanswm allyriadau carbon Cyngor Gwynedd yn 2025/26, heb gynnwys caffael, wedi lleihau 39% ers blwyddyn waelodlin 2019/20 a gostwng 6% ers 2024/25.

v. Wrth edrych ar ein data allyrru ac amsugno carbon gyda'i gilydd, heb ystyried data caffael, yna mae ein bwlch i sero net 37% yn llai yn 2024/25 o'i gymharu â 2019/20 a 7% yn llai nag yn 2024/25.

vi. Fe wnaeth canran yr allyriadau carbon leihau ym mhob categori heblaw cymudo, ac rydym o'r farn bod y cynnydd yn y categori hwnnw oherwydd ein bod wedi cynnal arolwg staff er mwyn casglu data fwy cywir na'r hyn a gawsom mewn blynyddoedd blaenorol.

5. Argymhellion y Pwyllgor Craffu Cymunedau

i. Cafodd yr Adroddiad Blynyddol ei gyflwyno i gyfarfod o'r Pwyllgor Craffu Cymunedau ar 1 Hydref ac mae eu sylwadau a'u hargymhellion o faterion i'w trafod gan y Cabinet wedi eu nodi isod:

1. Derbyn yr adroddiad gan nodi'r sylwadau a gyflwynwyd yn ystod y drafodaeth.
2. Croesawyd y bwriad i drafod gyda Gweinidogion Llywodraeth Cymru o ran methodoleg cyfrifo allyriadau carbon yn y maes Caffael, ynghyd a dilyniant i'r cynllun EC04 sydd yn dirwyn i ben.

6. Adran 6 Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016

i. Yn ôl Adran 6 o Ddeddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016 mae gan awdurdodau cyhoeddus sy'n gweithredu yng Nghymru ddyletswydd i gynnal ac i wella bioamrywiaeth ac i annog cryfder ecosystemau.

ii. Cyhoeddodd Llywodraeth Cymru strategaeth bioamrywiaeth genedlaethol, sef y 'Cynllun Gweithredu Adfer Natur' yn 2015 oedd yn amlinellu'r ymrwymiad i wrthdroi colli bioamrywiaeth yng Nghymru, ac ynddo y mae 6 amcan ar gyfer gweithredu. Er mwyn cydymffurfio â dyletswydd Adran 6 mae'n rhaid i awdurdodau cyhoeddus gyhoeddi cynllun eu hunain sy'n seiliedig ar gynllun Llywodraeth Cymru, ac yna mae angen adrodd ar y cynnydd.

iii. Mae Cyngor Gwynedd wedi bod yn diweddaru ein Cynllun Adfer Natur ein hunain er mwyn cydymffurfio â gofynion y Ddeddf, ond yn y cyfamser rydym yn adrodd ar ein cynnydd yn erbyn 6 amcan y Cynllun Gweithredu Adfer Natur cenedlaethol drwy'r Adroddiad Blynyddol Hinsawdd a Natur. Mae'r wybodaeth i'w weld ym mhennod 3 ac ar ddiwedd penodau 6 i 11.

7. Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015

i. A ydych wedi **cynnwys** trigolion / defnyddwyr gwasanaeth? Os ddim, pryd a sut ydych yn bwriadu ymgynghori â nhw?

ii. Bydd yr Adroddiad Blynyddol terfynol yn cael ei gyhoeddi ar wefan y Cyngor ar ôl derbyn sêl bendith y Cabinet a byddwn yn rhannu gwybodaeth amdano i holl aelodau'r Cyngor, ac i drigolion Gwynedd a'r cyhoedd yn gyffredinol.

iii. A ydych wedi ystyried **cydweithio**?

iv. Mae penodau 11 a 12 o'r Adroddiad Blynyddol yn adrodd ar waith sydd wedi ei gynnal yn rhannol gan Bartneriaeth Natur Gwynedd, sef consortiwm o fudiadau lleol sy'n cael eu harwain gan y Cyngor. Mae nifer o brosiectau eraill sydd yn y CAHN yn cael eu cynnal mewn partneriaeth ag eraill, megis prosiectau teithio llesol ar y cyd â phartneriaid y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus.

v. Beth sydd wedi ei wneud neu bydd yn cael ei wneud i **atal** problemau rhag codi neu waethygu yn y dyfodol?

vi. Un o egwyddorion sylfaenol y CAHN yw ceisio atal cynnydd pellach yn nhymheredd cyfartalog y blaned ac i gyfyngu cynhesu byd eang i "ymhell islaw 2 ^{o}C" yn unol â Chytundeb Paris y Cenhedloedd Unedig. Mae pob un o brosiectau'r cynllun yn ceisio sefydlogi neu hyd yn oed wrthdroi y siawns bod y sefyllfa bresennol yn arwain at ragor o broblemau yn y dyfodol.

vii. Sut ydych wedi ystyried yr **hirdymor** a beth fydd anghenion pobl mewn blynyddoedd i ddod?

viii. Fel y nodwyd uchod, sail y CAHN yw ceisio atal problemau cynhesu byd eang rhag gwaethygu i'r dyfodol, ac mae Llywodraeth Cymru wedi gosod targed i Gymru gyfan fod yn sero net erbyn 2050. Mae'r CAHN felly hefyd yn cymryd i ystyriaeth y bydd newid arferion trigolion a busnesau Gwynedd yn waith hirdymor y tu hwnt i oes y CAHN ei hun, sef 2030.

ix. Mae'r Adroddiad Blynyddol yn amlygu bod y CAHN ei hun yn datgan bod yna waith pellach angen ei wneud er mwyn ymgorffori prosiectau fydd yn helpu trigolion, busnesau a chymunedau i ymateb i newid hinsawdd sydd eisoes yn newid ein tirwedd, megis effaith llifogydd a thywydd eithafol. Mae datblygu Strategaeth Addasu Newid Hinsawdd yn un o'r prosiectau yn fersiwn 2 o'r CAHN ac felly mae'n debygol iawn y gwelwn brosiectau ychwanegol i'r dyfodol fydd yn canolbwyntio ar helpu trigolion Gwynedd i addasu i'r anghenion gwahanol dros gyfnod hir o amser.

x. Er mwyn sicrhau **integreiddio**, a ydych wedi ystyried yr effaith bosib ar gyrff cyhoeddus eraill?

xi. Mae nifer fawr o brosiectau'r CAHN yn cael eu cynllunio neu eu gweithredu ar y cyd â chyrff cyhoeddus eraill neu gyda'r sector wirfoddol a chymunedau. Gweler 7.iv.

xii. Mae nifer o gyrff cyhoeddus lleol gan gynnwys Cyngor Gwynedd yn aelodau o'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus ac un o dri Amcan Llesiant yng Nghynllun Llesiant Gwynedd a Môn 2023-2028 yw 'Rydym am weithio gyda'n gilydd i gefnogi ein gwasanaethau a'n cymunedau i symud tuag at Sero Net Carbon'. Mae yna gydweithio parhaus gydag awdurdodau lleol eraill ar draws gogledd Cymru, Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru, Gwasanaeth Ynni Llywodraeth Cymru, Trafnidiaeth i Gymru sydd wedi arwain at gynllunio a chomisiynu gwaith ar y cyd. Mae nifer o brosiectau'r CAHN hefyd yn ddibynnol ar gydweithio llwyddiannus gyda phartneriaid eraill, megis ein prosiectau bioamrywiaeth a defnydd tir ar y cyd â Phartneriaeth Natur Gwynedd.

8. Effaith ar Nodweddion Cydraddoldeb, y Gymraeg a'r Dyletswydd Economaidd-Gymdeithasol

i. Lluniwyd Asesiad Effaith ar Nodweddion Cydraddoldeb, y Gymraeg a'r Dyletswydd Economaidd Gymdeithasol ar y Cynllun Argyfwng Hinsawdd a Natur pan y gafodd ei fabwysiadu yng nghyfarfod y Cabinet ar 8 Mawrth 2022. Mae'r asesiad hwn yn uniongyrchol berthnasol i'r Adroddiad Blynyddol ar y CAHN yn ogystal.

9. Camau nesaf ac amserlen

i. Byddwn yn cyhoeddi'r Adroddiad Blynyddol ar ein gwefan ac yn rhannu gwybodaeth amdano.

ii. Byddwn yn parhau i gyd-drafod ac adeiladu perthynas gyda phartneriaid allanol er mwyn trafod gwersi a ddysgwyd o waith ein gilydd, a sut orau i ddatblygu'r gwaith i'r dyfodol.

Barn y swyddogion statudol

Y Swyddog Monitro:

Mae'n briodol fod y Cabinet yn cael cyfle i gymeradwyo yr Adroddiad Blynyddol Cynllun Argyfwng Hinsawdd a Natur. Dim sylwadau pellach I'w darparu o ran priodoldeb

Y Pennaeth Cyllid:

Rwyf yn fodlon na fydd cymeradwyo'r penderfyniad geisir yn creu ymrwymiad gwariant ychwanegol gan ei fod yn adrodd ar weithgareddau'r flwyddyn ddiwethaf. Nid oes gennyf wrthwynebiad i'r penderfyniad a geisir o safbwynt priodoldeb ariannol

---

Atodiadau

Atodiad 1 - Adroddiad Blynyddol 2025/26 Cynllun Argyfwng Hinsawdd a Natur